

AGNETA

Van deze auteur verscheen eveneens:

De kleine Keizer

Jacques van Marken. De eerste sociale ondernemer van Nederland

Jan van der Mast

Agneta

Nieuw Amsterdam

Voor 'Mier'

Eerste druk 2015

Zesde druk 2020

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek
een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

© Jan van der Mast 2015

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Annemarie van Pruysen, www.amvp.nl

Foto omslag: Agneta van Marken-Matthes met Ada Eringaard, ca. 1891
(Fotostudio Adolphe, Riemerstraat 21, Den Haag)

Foto's binnenwerk: collectie Eringaard Archief, tenzij anders vermeld

Foto auteur © Herman Zonderland

NUR 301

ISBN 978 90 468 1580 9

www.nieuwamsterdam.nl/janvandermast

'Um einen Mensch wirklich zu verstehen,
muß man dieser Mensch selber sein, behauptete Lichtenberg.
Du meinst, dan versteht man ihn? Sag mal,
dann versteht man sich?
Vielleicht.'

– Gert Hofmann, Die kleine Stechardin

'What I want you to remember
as I disappear tonight
Today is grey skies. Tomorrow is tears.
You'll have to wait till yesterday is here.'

– Tom Waits ('Yesterday is here')

Inhoud

- 1 Agnetapark, villa Rust Roest 9
Zaterdag 29 juli 1905
- 2 Nederlandse Gist- en Spiritusfabriek, directiekamer 33
Woensdag 16 juni 1886
- 3 Agnetapark, villa Rust Roest 53
Zaterdag 29 juli 1905, 17.00 uur
- 4 Kuuroord Bad Wildungen 79
Vrijdag 30 juli 1886
- 5 Agnetapark, villa Rust Roest 105
Zaterdag 29 juli 1905, 18.00 uur
- 6 Agnetapark, villa Rust Roest 119
Maandag 18 februari 1889
- 7 Agnetapark, villa Rust Roest 145
Zaterdag 29 juli 1905, 21.00 uur
- 8 Agnetapark, villa Rust Roest 153
Woensdag 22 mei 1889

9 Agnetapark, villa Rust Roest 167
Zaterdag 29 juli 1905, 22.00 uur

10 Stoomtrein naar Parijs 181
Zaterdag 13 juli 1889

11 Agnetapark, villa Rust Roest 201
Zaterdag 29 juli 1905, 23.50 uur

12 Agnetapark, villa Rust Roest 213
Donderdag 11 januari 1906

Verantwoording 235

Stamboom 248

Chronologie 251

Jacques en Agneta van Marken, 1895

I Agnetapark, villa Rust Roest
Zaterdag 29 juli 1905

Agneta zit aan de salontafel en kijkt naar haar man, die languit op de canapé ligt, gewikkeld in een wollen deken. 'Het wordt morgen 22 graden. Zonnig.'

Grommend neemt Jacques een trek van zijn sigaar.

'Perfect weer voor de Gemeenschapsdag.'

'Praat me niet over het weer, Agneta. Ik denk liever aan zaken die ik kan beïnvloeden, dat weet je toch.'

Ze zucht. Ze is al maandenlang bezig om een bijzonder programma op te stellen en hij wil er niets over horen. 'Het zou prettig zijn als je wat belangstellender was.'

'Ik heb wel iets anders aan mijn hoofd. Ik heb geen tijd om te feesten.' Ongedurig plukt hij aan de wollen deken. 'Die Gemeenschapsdag komt mij helemaal niet goed uit. Ik moet mijn gedachten ordenen en blijven doorwerken aan mijn memoires in plaats van al die plichtplegingen te ondergaan. Ik wil een heldere geest houden, want ik had net een doorbraak tijdens het schrijven.'

Dat gezever over zijn memoires komt haar de neus uit. Al weken praat hij over niets anders.

'Ik heb een opzet bedacht. Een nieuwe opzet.'

'Dat is fijn, dat is heel fijn,' zegt Agneta zachtjes.

'Fijn?' Jacques slaat met zijn vlakke hand op de leuning. 'Wat een nietszeggend woord. Een onbeholpen kwalificatie.' Driftig neemt hij een trek van zijn sigaar.

'Denk aan je zenuwen,' zegt ze. Alsjeblieft, man, wind je niet zo op, denkt ze.

Agneta zet haar leesbril weer op en buigt zich over het vuistdikke draaiboek dat voor haar op de tafel ligt. De Gemeenschapsdag moet morgen vlekkeloos verlopen. Het moet opnieuw een feest worden waarover nog dagenlang gesproken wordt. In 1884 hebben ze voor het eerst samen met de Gist-arbeiders Jacques' verjaardag gevierd. Dat eerste Zomerfeest was een 'probeerseltje', maar zo geslaagd dat ze besloten er een traditie van te maken. Later doopten ze de naam van het feest om tot Gemeenschapsdag. Morgen is alweer de tweeëntwintigste editie. Dan wordt Jacques zestig jaar. Het feest wordt nog grootser dan andere jaren. Het programma is uitgebreid met allerlei nieuwe kinderspelen en zal worden afgesloten met een spectaculair vuurwerk. Ze hoopt dat het muzikale programma dat ze in samenspraak met kapelmeester Keereweer heeft bedacht, Jacques zal bevallen. Vanzelfsprekend zal de Harmoniekapel een polka spelen, zijn favoriete dans. Dit jaar heeft ze gekozen voor een polka van Zikoff. Voor Jacques is een Gemeenschapsdag pas geslaagd, wanneer hij een polka met een werkvrouw heeft gedanst. Op deze dag is iedereen gelijk: beambte, arbeider en directeur. En dat wil hij graag laten zien: niet een polka met de vrouw van de boekhouder, maar een met een werkvrouw.

Jacques' wankelende gezondheid is al jaren een zorg. Daarom heeft ze – in overleg met dokter Scheltema – het feest naar de namiddag en de avond geschoven. Bovendien vinden de belangrijkste activiteiten nu rond hun villa Rust Roest plaats: vanaf de aanlegsteiger in de tuin vertrekken de Venetiaanse gondels. Op het grasveld – tussen de villa en de muziekkiosk – wordt een houten dansvloer gelegd, die 's avonds met lampions wordt verlicht voor het bal champêtre. En op het plein aan de voorzijde heeft ze de bioscope bedacht, met lichtbeelden van de toverlantaarn.

Jacques moet met minimale inspanning toch een groot deel van het programma kunnen bijwonen. Als hij een heldere dag heeft, kunnen ze samen door het park flaneren en zich laten feliciteren door de arbeiders. Heeft hij een 'modderdag', zoals hij dat zelf

noemt, dan kan hij vanaf de divan genoeg zien en horen.

Het enige wat ze van hem vraagt, is vanavond een korte toespraak te houden voor de jubilarissen van de Gistfabriek. Morgen op de feestdag zelf hoeft Jacques geen officiële handelingen te verrichten.

Het zal druk worden morgen. Gerhard Knuttel heeft haar verteld dat hij zo'n zesduizend bezoekers verwacht. Hetzelfde aantal als vorig jaar. De schattingen van de personeelsfunctionaris zijn altijd aan de voorzichtige kant. Zelf gaat ze uit van tienduizend bezoekers. Het aftreden van haar echtgenoot als president-directeur drie maanden geleden was een grote schok voor de arbeiders. Het is nog steeds een onderwerp dat iedereen bezighoudt, zowel de parkbewoners als het personeel van de Gist-, Olie- en Lijmfabriek en de drukkerij. Iedereen wil weten wat er zal gebeuren nu Jacques zich plotseling heeft teruggetrokken en Frans de scepter heeft overgenomen. 'We voelen ons verweesd,' zei mevrouw Schinkelhoek laatst nog tegen haar. Dat vond ze een mooi woord uit de mond van de volkswrouw die al zo lang tegenover hen woont en die zo bot uit de hoek kan komen.

'Levensidealen!' Jacques is rechtop gaan zitten en strijkt bedachtzaam met zijn linkerhand over de grijze hangsnor die zijn lippen verbergt. Zijn rechterhand met de brandende sigaar rust in zijn schoot.

'Wat?'

'Zo gaat mijn boek heten: *Levensidealen*. Onthou je dat?'

Soms spreekt hij haar opeens aan als secretaresse. Net als in 'de pioniersjaren', toen ze de Gistfabriek startten en samenwerkten in de directiekamer.

'Maak je geen notitie?'

'Ik onthou het zo ook wel.'

'Jouw hoofd is een wonder. Ik zou graag een dag met je willen ruilen. Een dagje met die praktische geest van jou op stap, terwijl jij rondzeult met mijn denkbeelden. Dát zou pas een feestdag zijn.'

Ze glimlacht. Soms komt hij opeens met een oorspronkelijke gedachte aanzetten.

‘Als ik je hoofd had kunnen lenen, zouden we elkaar beter hebben begrepen. Onze-Lieve-Heer had zo’n dag moeten inbouwen: na zoveel jaar huwelijk even in elkaars hoofd kruipen om begrip aan te kweken. Zodat de liefde makkelijker blijft stromen. Jouw hoofd heeft altijd de tekortkomingen van mijn geest aangevuld. Dat was bij de eerste ontmoeting al duidelijk. Jij hebt me voor het dichterspad behoed. Jij hebt me gewezen op mijn maatschappelijke verplichtingen. Dat is jouw verdienste. Dat mag je gerust noteren, maar niet zo prozaïsch als ik ’t nu formuleer. Het kan... Nee, het moet scherper!’ Hij neemt een trek van zijn sigaar en neemt haar uitvoerig op. ‘Ja, je bent een opmerkelijke vrouw, Agneta. Schrander, kordaat en eh... kom, het ligt op het puntje van mijn tong. Help eens!’

‘Barmhartig?’

‘Nee.’

‘Onbaatzuchtig?’

‘Nee.’

‘Eh... praktisch?’

‘Ook niet.’

‘Wat dan? Lief?’

Geïrriteerd schudt hij het hoofd. ‘Laat maar, het schiet me zo wel te binnen.’ Hij zuigt aan de sigaar, blaast de rook omhoog en zegt na een lange denkpauze: ‘Hoelang zijn we eigenlijk bij elkaar, popje?’

‘Lang.’

‘Jij bent altijd zo exact.’

Ze legt haar pen neer en kijkt hem nieuwsgierig aan over haar leesbril. ‘Over twee maanden zijn we zesendertig jaar getrouwd.’

‘In oktober, toch?’

Ze knikt.

‘De zevende?’

‘Ja. Knap dat je dat weet.’ Ze ziet hem glunderen.

‘Toen we verloofd waren, was jij een aantrekkelijke vrouw. Niet alleen om te zien, je had esprit, daadkracht... Je was net een veldmuisje met die scherpe blik en je gespitste oortjes. Zoals jij naar mij kon luisteren. Dat was een actief luisteren!’

Lachend schudt ze haar hoofd. ‘Wat ben je complimenteus vandaag.’

Jacques is vandaag erg helder. De verschillen zijn soms zo groot. Vorige week donderdag was een nieuw dieptepunt. Mevrouw Krul, de verpleegster, die hem om half negen wakker had gemaakt, kwam haar in de tuin waarschuwen: ‘Snel, mevrouw Van Marken, kom snel! Het gaat niet goed met uw echtgenoot.’

Ze had de gieter neergezet en was naar de salon gerend, waar Jacques ineengedoken op de divan lag te kermen. Hij smeekte Agneta hem af te melden op kantoor: ‘Ah! Het gaat niet! Ik heb te veel pijn. O-o-o!’

‘Je hoeft niet naar kantoor, je bent afgetreden. Je bent geen directeur meer.’

‘Sinds wanneer is dat?’

‘Je bent al drie maanden niet meer in functie.’

Hij veerde op en ging rechtop zitten. ‘Wie is er nu...?’

‘Frans.’

Hij keek haar glazig aan.

‘Frans Waller, je neef.’

‘Verdomme! Wie heeft dat beslist?’

‘Jij.’

Hij schudde resoluut zijn hoofd. ‘Frans kan een goede directeur worden, maar nu nog niet. Het is te vroeg. Hij moet nog een hoop leren.’

‘Hij werkt al vijftientig jaar voor je; vorig jaar heb je hem het Erekrus uitgereikt.’

‘Aan Frans?’ Zijn ogen stonden troebel.

Ze legde haar hand op zijn voorhoofd, voelde of hij koorts had. Zijn voorhoofd gloeide.

‘Ja. Het was een groot feest. Je hebt een prachtige toespraak gehouden. Frans en Dorothea waren zeer aangedaan. Ondanks de onenigheid die jullie vaak op kantoor hadden, had je je best gedaan om je neef een onvergetelijke avond te bezorgen. Je was in een verzoenende bui.’ Ze streek langs zijn wang. ‘Weet je daar helemaal niks meer van?’

Traag had hij zijn hoofd geschud, en hij had met een klein stemmetje gevraagd: ‘Wat ben ik nu?’

‘Adviseur.’

‘Dus mijn rol is uitgespeeld?’

‘Nee, je bent adviseur. Dat zeg ik toch.’

‘Wat koop ik daarvoor! Jij denkt toch niet dat Frans naar mij luistert. Hij doet gewoon waar-ie zin in heeft.’

‘Dat valt wel mee. Ik ben ervan overtuigd...’

‘Het eerste wat-ie doet als hij directeur wordt, is de Gemeenschapsdag eruit gooien. Let op mijn woorden!’

‘Hij is al directeur.’

Verslagen was hij teruggezakt in de kussens. ‘Een catastrofe! We hebben het onheil over onszelf afgeroepen.’ Tranen stonden in zijn ogen. ‘Je moet me in het vervolg waarschuwen, Agneta, als ik zulke onnozele beslissingen neem. Dat is je plicht!’

Dat was vorige week donderdag. Ze had de koetsier ogenblikkelijk dokter Scheltema laten halen. Tien minuten later was de huisarts er en hij diende Jacques een morfine-injectie toe, waardoor de pijn werd verdoofd en hij kalmeerde. In de loop van de ochtend knapte hij zienderogen op. Het blijft een wondermiddel. Jacques zelf noemt het een ‘goddelijk medicijn’.

‘Ik liep altijd met mijn hoofd in de wolken. Jij hebt me aan de grond gehouden, Agneta.’ Triomfantelijk achteroverleunend heft Jacques de hand met de brandende sigaar. ‘Ja, wat ik wil vertellen over mijn leven is helder nu. Het is alleen de vorm waarmee ik tob.’

Zijn eeuwige memoires. Ze bladert aandachtig door het draaiboek.

‘In welke vorm zal ik mijn memoires gieten? Dat is de vraag, Agneta.’

‘Daar kom je wel uit, liefste.’

‘Ik denk erover om poëzie op te nemen in de memoires, zoals dat gedicht over de... over...’ Hij knipt ongeduldig met zijn duim en wijsvinger.

Ze weet dat hij een liefdesgedicht bedoelt, maar heeft zin om hem te plagen. ‘Onvolmaaktheid?’

‘Eh, nee.’

‘Vergankelijkheid?’

‘Nee.’

‘Toch niet de liefde?’

‘Die, ja.’

Agneta weet precies aan welk gedicht hij denkt. Hij schreef het na de soirée musicale waar ze elkaar voor het eerst ontmoetten. Ze was uitgenodigd door kennissen van haar ouders, die op de Keizersgracht woonden. Jacques was negentien, bijna twintig, studeerde in Delft en woonde daar op kamers. Hij had openlijk naar haar gekeken tijdens het pianoconcert dat in de salon werd gegeven en haar ten slotte aangesproken. Aanvankelijk wekte de jonge technologistudent een bedeesde indruk, maar toen hij eenmaal naast haar zat en ze in gesprek raakten over poëzie en literatuur, kwam hij snel los. Agneta viel voor zijn lichtgrijze ogen en zijn begeesterde woorden. Alles wat hij zei leek belangrijk. Het was een magische avond. Ze had nog een sonate van Chopin gespeeld, terwijl hij bewonderend toekeek. Nog niet eerder had een man haar zo gloedvol aangestaard. Twee dagen later ontving ze zijn eerste liefdesgedicht:

*Ik zat in een hoekje verscholen
en naast mij gezeten was zij,
en ik gunde aan de rest hun gesprekken
met Liszt en Schumann erbij.*

Zij praatte zo degelijk, zo prettig
ik ving ieder woord van haar mond,
terwijl ik de blik van haar ogen
een hemel van zaligheid vond.

Ik had haar zoveel nog te zeggen,
toen zij mij ten laatste verliet,
ik had haar nog zoveel te zeggen,
maar ik durfde 't... enfin! Ik deed het niet.

Jacques studeerde aan de Polytechnische School in Delft. Hij was tweedejaars. Zij woonde bij haar ouders op de Leliegracht. Ze zochten elkaar op in de weekenden, wanneer hij in het ouderlijk huis op de Herengracht logeerde. Doordeweeks schreven ze elkaar uitvoerig: zij brieven, hij brieven én gedichten.

Te wandelen langs Amstels grachten
met zeker iemand aan mijn zij,
en de overtuiging in de ziel:
haar hart behoort alleen aan mij,
als ik daaraan denk...!

Hij was onstuitbaar in zijn drang om haar met poëzie voor zich te winnen. Elke week werd er een nieuw liefdesgedicht op de Leliegracht afgeleverd.

Lieflijk beeld van mijn dromen
goede genius in de strijd,
u, Agneta, zij mijn werken,
heel mijn zijn aan u gewijd.

Het was na zijn vijfde liefdesgedicht – of was het nummer zes? – dat ze zich zorgen was begonnen te maken. ‘Foei, is dat nou technologentaal. Praat liever van mechanica of toegepaste natuurkunde,’

had ze gezegd. Het waren nuchtere woorden geweest, waarmee hij haar later nog wel plaagde.

‘Wat wil je horen?’ fluisterde hij in haar oor toen ze op hun huwelijksreis in Wenen de liefde met elkaar bedreven. ‘Iets over de werking van de zwaartekracht? Of zal ik de basiswetten van Newton uitleggen? Dat de kracht waarmee twee voorwerpen die elkaar aantrekken onevenredig is aan...’

Hij was zo geestig in die dagen, zo charmant, zo vurig...

‘Ach, wat was ik dol op je.’ Ze ziet zijn ogen oplichten. Zijn weemoedige bui amuseert haar, maar roept ook ergernis op. Waar is dat terugblikken goed voor?

‘Ja, meisje na die eerste blik van jou reisde ik bijna koortsig terug naar mijn studentenkamer. De hele treinreis van Amsterdam naar Delft heb ik aan je zitten denken. In de wolken, in de weerspiegeling van de ruit, in het gezicht van de dame tegenover me... zag ik alleen maar jou! Jij was mijn muze!’ Hij maakt een breed gebaar met zijn armen. ‘Jij hebt richting aan mijn bestaan gegeven. Dichter ben ik niet geworden. De fabriek is mijn kunstwerk geworden. Heb je dat, Agneta?’

‘Jaja, dat heb ik.’

‘En dat jij mijn muze was?’

‘Dat ook.’

Hij broemt goedkeurend en veegt met zijn hand over de rug van zijn neus. ‘Potgieter zei dat ik talent had, dat ik oog had voor de schoonheid van het universum. Zat ik daar te wachten in de hal van zijn woonhuis tot Potgieter...’

Altijd dat gedweep met Potgieter. In werkelijkheid heeft de dichter hem maar één keer ontvangen. Hij klopt dat soort ontmoetingen op.

Ze kijkt naar hem. Hij lijkt afgeleid door een vlieg die rond de kroonluchter cirkelt.

‘Kijk eens, een ambitieuze vlieg. Die had ook naar de werklieden kunnen gaan, maar hij heeft voor onze villa gekozen. Hij wil

op stand wonen.’ Zijn ogen volgen de bewegingen van het insect nauwgezet. ‘Deze vlieg gaat het nog ver schoppen. Als we Darwin tenminste mogen geloven. Nou ja, geloven is niet het goede woord in deze kwestie.’ Hij grijnst. ‘Snap je hem? Darwin én geloven!’

‘Je bent helder vanmiddag,’ zegt ze, en ze richt haar aandacht weer op het draaiboek.

‘Chemische helderheid. Daar is niets natuurlijks aan. Straks is het weer hommeles.’ Halfslachtig doet hij een graai naar de vlieg die boven zijn hoofd cirkelt. ‘Op dit soort momenten besef ik wat voor modder er op die andere dagen door mijn hoofd stroomt. Mijn lichaam is op en mijn geest beseft dat terdege. Die twee voeren een ongelijke strijd, popje.’

Sinds een paar dagen gebruikt hij om de haverklap dat onaangename koosnaampje. Waar komt dat opeens vandaan?

Hoewel Jacques en zij in Amsterdam bij elkaar om de hoek zijn opgegroeid, was hun jeugd totaal verschillend. Jacques kwam uit een groot gezin met vijf broers en zussen en ging naar het gymnasium op het Singel. Zij had alleen een jonger zusje, en ging niet naar school, maar kreeg thuis les van strenge Zwitserse en Engelse gouvernantes, die haar Frans en Duits bijbrachten of leerden pianospelen. Ze zag nauwelijks andere kinderen, alleen haar zus Elisabeth. Ze was een extreem verlegen meisje. In gezelschap durfde ze haar mond niet open te doen. Om die verlegenheid te bestrijden werd ze op haar dertiende door haar ouders naar een kostschool in Utrecht gestuurd. Ze hilde tranen met tuiten toen ze van Elizabeth werd gescheiden. Op de kostschool van meneer en mevrouw Venning op de Nieuwe Gracht werd veel aandacht besteed aan wellevendheid en goede manieren. In Utrecht werd ze op degelijke wijze voorbereid op het societyleven.

Toen ze Jacques op haar zeventiende leerde kennen, bloeide ze op. Ze viel voor zijn ‘verlichte ideeën’ om de wereld leefbaarder en rechtvaardiger te maken. Al snel deelden ze dezelfde ambitie, en

ontwikkelden concrete plannen om ‘de welvaart en het levensgeluk van arbeiders te vergroten’.

In 1869 stichtte hij in Delft de Gistfabriek. Toen de fabriek na vijf jaar goed begon te lopen en er voor het eerst winst werd gemaakt bedachten ze samen het plan om een romantisch woonpark voor het personeel te bouwen. Ze kenden de troosteloze woonsituatie van hun arbeiders in de Delftse binnenstad. Kosten noch moeite werden gespaard om hun droom te verwezenlijken. Ze benaderden Louis Paul Zocher, de tuinarchitect die – samen met zijn vader – het Vondelpark had ontworpen. Zij waren gespecialiseerd in de romantische Engelse landschapsstijl en hadden in Rotterdam ook de Nieuwe Plantage en de Diergaarde naast het station ontworpen.

‘Het moet een park worden,’ had Jacques tegen de Haarlemse tuinarchitect gezegd, ‘waar het na gedane arbeid goed toeven is, waar ons werkvolk in harmonie kan leven.’

‘Een lustoord, badend in het groen,’ had zij eraan toegevoegd. ‘Met bloemperkjes, volkstuintjes en weiden waar kinderen volop kunnen spelen. En huizen waar wilde wingerd tegen de gevel groeit.’

‘Kortom, een tuindorp zoals dat niet eerder is gemaakt,’ vatte Jacques hun ambitieuze plan samen.

De oude Zocher tekende een park in de Engelse landschapsstijl, met grillige vijvers, bruggetjes, bloemperken, bosschages, bomen en wandelpaden die de lijnen van de grote vijver volgden. De zichtlijnen waren door het meanderende stratenpatroon zo vernuftig ontworpen dat de bewoners nooit de grenzen van hun ‘lusthof’ zouden ervaren. Scholen, kinderspeelplaatsen, winkels, een ontspanningsgebouw, een kegelbaan en zelfs een kerk voor alle gezinden werden in de plannen opgenomen. Het moest een compleet dorp worden.

Zij en Jacques wilden dolgraag te midden van hun werkvolk wonen en reserveerden een fraaie woonplek voor zichzelf. Pal aan de grote vijver, centraal in het park, zou villa Rust Roest verrijzen.

Jacques had de naam verzonnen. Het was een naam die de arbeiders die 's ochtends vroeg de directeurswoning passeerden op weg naar de fabriek, zou inspireren om die dag de handen uit de mouwen te steken.

Twee jaar na de eerste schetsen van Zocher – het was voorjaar 1884 – waren het park en de achtenzeventig woningen gereed. De eerste arbeidersgezinnen – de familie Plak en de familie Van Dijk – werden feestelijk onthaald door de Harmoniekapel, die onder leiding van meneer Keereweer een welkomstconcert speelde in de muziekkiosk.

En nu, ruim twintig jaar later, wonen ze er bijna allemaal nog. Met hun zonen en dochters. Soms hebben de zonen die ook bij 'de Gist' zijn gaan werken ook een huisje in het park gehuurd. Het is een hechte gemeenschap van ruim vierhonderd mensen: een overzichtelijk dorp in de luwte van de Delftse binnenstad. Nog steeds kent Agneta hen allemaal bij naam. Vanochtend op weg naar de coöperatieve winkel zag ze de jongste dochter van Zuiderwijk door het park rennen. 'Dag, Aaltje. Hoe is het met je vader?' had ze gevraagd. Het meisje keek verrast op. 'Beter, mevrouw Van Marken. Veel beter.'

Ze heeft het meisje geboren zien worden. Het was een gecompliceerde stuitligging. De moeder was eraan bezweken. Daarom was ze blij te horen dat de vader aan het herstellen is van zijn bronchitis.

Vanaf het moment dat ze in het park kwam wonen, heeft Agneta zich ingezet voor het 'welzijn en levensgeluk' van de parkbewoners. Ze beseft heel goed dat ze door haar afkomst bevoorrecht is en schept er genoegen in om de levens van eenvoudige mensen, die heel wat minder zijn bedeed, draaglijker te maken. Dat is haar bestemming. Daarom helpt ze al jarenlang kinderen met hun volkstuintjes, geeft ze de ouderen lessen bloemschikken of tuinontwerpen, en organiseert ze grote personeelsfeesten om de saamhorigheid te versterken. Bij de feesten in De Tent kruipt ze dikwijls achter de piano om Brahms of zelfgecomponeerde liederen te